Belgische benadering van Duitse geschiedenis

Georgi Verbeeck over zijn boek ‘Een geschiedenis van Duitsland’

Boeken - 24 juni 2010

‘Een geschiedenis van Duitsland’ van Georgi Verbeeck is een nieuw Nederlandstalig overzichtswerk over de Duitse geschiedenis. Verbeeck, hoogleraar Duitse geschiedenis in Leuven en docent politieke cultuur aan de Universiteit van Maastricht, begint zijn ruim 250 pagina’s tellende boek met de Germanen en eindigt met Angela Merkel.

Een nieuw Nederlands overzichtswerk over de Duitse geschiedenis. Wat voegt dat toe aan de boeken die er al zijn?

“Het is geen Nederlands boek, maar een Belgisch boek.”

Pardon. Ik bedoel natuurlijk Nederlandstalig.

“Het boek is ontstaan omdat ik als docent in Leuven merkte dat er geen goed overzichtswerk over de Duitse geschiedenis in België was. Natuurlijk gebruiken we daar ook het standaardwerk van Frits Boterman, 'Moderne geschiedenis van Duitsland', maar Belgen hebben een andere benadering van de Duitse geschiedenis dan Nederlanders.

Nederlanders zijn geneigd te beginnen met de 18e eeuw. De Nederlandse geschiedschrijving is geënt op het Duitse model, met 1870 als belangrijke cesuur. Voor België is dat geen cesuur. Belgen beginnen eerder, bij het begin.

In 2009 herdachten de Duitsers de Varusslacht en vierden daarmee hun tweeduizendjarig bestaan. Dat werd in België opgepikt, in Nederland nauwelijks. Belgen zijn voor zoiets gevoeliger."

De eerste zin van het boek luidt: „In het hart van Europa ligt een fascinerend land”. Dat wijst op een Europese insteek van de Duitse geschiedenis. Klopt dat?

“Het boek is enerzijds een overzichtswerk, dat er in deze vorm in het Nederlands nog niet is, omdat het zo vroeg begint. Daarnaast gebruik ik de *Sonderwegthese* als kapstok voor mijn boek. (*De Sonderweg beschrijft de aparte ontwikkeling van*

Duitsland in de 19e eeuw. De bijzondere combinatie van politieke stagnatie en industriële vernieuwing zou hebben geleid tot de catastrofes van de 20e eeuw - red).

Heeft Duitsland een fundamenteel andere ontwikkeling doorgemaakt dan andere Europese landen? Met die vraag in het achterhoofd moet ik zowel de specifieke Duitse ontwikkelingen als het Europese kader waarin ze plaatsvinden beschrijven.

Duitsland volgt enerzijds een apart spoor. Maar aan de andere kant is Duitsland heel duidelijk ingebed in de Europese geschiedenis. Duitsland is altijd een Europese natie geweest met invloed van en invloed op Europa."

Hoe past de vroegste geschiedenis daarin?

"De eerste hoofdstukken, bijvoorbeeld over de Germanen, behandel ik niet chronologisch. Ik kijk meer naar wanneer die tijd onderdeel is geworden van de Duitse geschiedenis. Wat is de beeldvorming van die periode? Hoe werd er naar die tijd gekeken? Je ziet bijvoorbeeld dat een klein intellectueel gezelschap in de 15e en de 16e eeuw zichzelf al zag als nazaten van de Germanen."

In veel Duitse geschiedenissen neemt de periode 1933-1945 een centrale plaats in. In dit boek is het hoofdstuk daarover niet langer dan de andere hoofdstukken. Slechts één hoofdstuk is langer dan de rest, dat over de 19e eeuw.

"Dat komt omdat de 19e eeuw een lange periode is, die begint met de Franse revolutie in 1789 en eindigt met het begin van de Eerste Wereldoorlog in 1914. Het is de tijd van de natievorming, die dan ontstaat en ontspoort. Dat wilde ik als één coherent geheel beschrijven.

1933-1945 neemt in dit bredere historische perspectief een andere plaats in dan in boeken die een kortere periode beschrijven. Ik wilde niet dat mijn boek draaide om de negatieve spil van de nazidictatuur.

In het hoofdstuk over de Bondsrepubliek ga ik trouwens ook in op de historiografische debatten over de oorlogsverwerking in de jaren tachtig en de Duitse zoektocht naar normaliteit na de Tweede Wereldoorlog. Het boek beschrijft niet alleen feiten, maar gaat ook in op historiografische debatten en beeldvorming. Ik ben altijd erg geïnteresseerd geweest in dat soort theoretische vraagstukken."

Als je een zo brede geschiedenis van Duitsland schrijft, moet je veel laten liggen.

"Ja. Dat zijn dan vooral de feiten uit de vroegere periodes. Een beschrijving van

de middeleeuwen in Duitsland kan een ellenlange chronologie worden. Dat wilde ik niet.

Daarnaast, en dat vind ik wel erg jammer, heb ik weinig kunnen inzoomen op regionale verschillen. Vooral in de vroegmoderne tijd speelt dat een rol. Bij het Heilige Roomse Rijk kun je dan ingaan op de Pruisen en de Habsburgers bijvoorbeeld. Maar ja, dan wordt het een heel ander boek. Dan gaat het niet meer over natievorming en dat vond ik belangrijk.

Het boek heet ‘EEN geschiedenis van Duitsland’. Daaruit spreekt ook mijn eigen insteek. Het is mijn persoonlijke geschiedenis van Duitsland, ik beschrijf de continuïteiten en discontinuïteiten die ik zie, met oog voor de schaduwzijden. Maar het laat volgens mij voldoende ruimte voor discussie. Niet alleen voor studenten en wetenschappers, maar juist ook voor een breed geïnteresseerd publiek.”

Georgi Verbeeck is deeltijdhoogleraar Duitse geschiedenis aan de Katholieke Universiteit Leuven. Daarnaast doceert hij politieke cultuur aan de Universiteit van Maastricht. Hij publiceerde over moderne Duitse geschiedenis, geschiedenis van de geschiedschrijving en de verwerking van het verleden.

Georgi Verbeeck: ‘Een geschiedenis van Duitsland’
Uitgeverij acco, 2010, 270 pag.
ISBN 978-30-334-7558-0

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/2505/belgische-benadering-van-duitse-geschiedenis